

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség:
hova a lap szellemi részét illető minden
küldemény intézendő N.-Péterfia utca
348 szám.

Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven.
Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja:
100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszeri hirdetésnél 100 szóig
80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

Kiadó hivatal:
hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden közlemény és küldemény inté-
zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.

P ü n k ö s t b e n .

„Oh! szentlélek hívek bölcs tanítója“
Tedd buzgóvá s szenteld meg ünnepünk;
Hogy minden nyelv csodás erődöt szólja...
S teljes szívünkben zengjen énekünk;
Taníts minket jól megismerni Téged
S Jézust; — a ki Atyánk által miénk lett,
S váltságunkért meghalt s feltámadott
E világnak idvességét adott!

Jövel mi hozzánk! s töltsd bé sziveinket
Szent buzgósággal e nagy ünnepen...

Ha csüggedünk — s felénk a sírok intnek;

Beszélg mi hozzánk tüzes nyelveken!

Erősíts minket vész közt csüggedőket

S világosítsd a sötétben levőket,

Hitünk Általad éljen s hasson itt:

Mind a „velőknek megoszlásokig“!

Ügyefogyottnak légy Te pártfogója

És végy körül bennünket untalan;

Te légy szívünknek megvigasztalója

Orvoslója olykor ha buja van,

„Te vagy a hit szerzője“ — s éltetője

Te vagy bennünk a „jó“ elvégezője,

Te csak Te gyujtassz sziveinkben lángot

Te szenteled meg egész világot!

Nem kérünk most mi szólást sok nyelveken

Nem kérjük hogy tény vélünk ma csodát

Csak ihlesd meg lelkünket ez ünnepen,

Hogy érthessük az Isten szózatát,

Lakozzál bennünk és adj reménységet...

Békességet, hitet, idvességet...

Mit templomként köztünk építél fel:

Leszállva közzénk égi tűz jelével!

Lakozzál bennünk a meddig csak élünk

S legyünk mi Néked „élő“ templomod;

Míg Téged birunk, a míg csak remélünk;

Szívünk óltárán hit lángja lobog.

Ránk szórja lángját, ránk szikráit égve:

Mennyből jövő szélnek lebbenése,

Megszenteltetvén Általad ez élet:

Alleluját zengünk mi Te néked!

(Járm.)

Kósa Ede.

Seregek Ura.

(Vége.)

III. Lehet végre a „seregek“ alatt az angyalok seregeit is érteni; e mennyei seregek Jehova körül sereglenek össze (1 Kir. 22, 19. „Kol szbá hassamájim“), vezérek is vannak (Jos. 5, 14.); e seregből választja Isten a maga „küldötteit“ („mal'ákim.“ Zsolt. 103, 20. 148, 2. 91, 11. stb.) stb.

Semmi kétség sem férhet hozzá, hogy e három magyarázat közül az első jár a leghelyesebb uton, vagyis e szó alatt: „seregek“ csakugyan Izrael seregeit kell értenünk s Istennek e nevéen: „seregek Jehovája“, Izraelnek harci Istenét — eredetileg. „Szbá'óth“ (Jer. 3, 19. Zsolt. 68, 13 kivételével) mindig Izrael seregeiről mondatik; a mennyei sereget „szábá“ jelezi; mint láttuk, e magyarázatot sok ószövetségi tétel támogatja. S mert e tételekből eléggé világos a „Jhvh szbá'óth“ eredeti értelme, szerintünk egészen felesleges a Kautzsch okoskodása. Különben is az eddig előttünk ösmert érvek nem képesek bennünket meggyőzni a felől, hogy a frigyláda eredetileg „harci szentség“ volt volna Izraelben. E láda eredeti rendeltetése az volt, hogy őrizze ama két kőablát, mely szent okmánya volt azon szövetségnek, melyet Jehova népével kötött; így érthetők meg e jelzések: „bizonyosság, törvény ládája“ (‘arón há'éduth, 2 Móz. 25, 22.), „szövetség ládája“ (‘arón habbrith, Jos. 3, 6.). Ha a láda ezen jelentőségéhez hozzá vesszük azt, hogy arany fedelén két kherub-alak foglalt helyet, kherub-alak, mely az ószövetségben ott jó elő mindenütt, a hol Isten személyes jelenlétéről van szó („Izrael pásztora ül a kherubok felett“, „jóséb hakkrubim“, Zsolt. 80, 2.), megértjük, hogy mért tartatott e szent láda Isten jelenlétének helyül, mért neveztetett „Isten ládájának“ (‘arón elohim 1 Sám. 3, 3.) s hogy mért olvassuk annak megközelíthetlenségéről azokat, a mik 1 Sám. 6, 19 kv. és 2. Sám. 6

6. kvkben feljegyezve vannak (v. ö. 2 Móz. 33, 20. Bir. 13, 22.). Izrael szövetségládájának ezen eredeti jelentőségét tekintetbe véve, azt is kimondhatjuk egyfelől, hogy e ládának azon „szent“ ládákkal, melyeket más régi népeknél találunk s a melyekben bálványképek tartattak, — épen semmi köze nincs, — másfelől feleletet tudunk adni e kérdésre is: mért vitetett e frigyláda a csatába? Ha Isten jelenléte hozzá volt kötve, akkor igen természetesnek kell találnunk azon hitet, hogy a harcmezőre elvitt frigyláda látható záloga Isten megsegítő jelenlétének, ki népét a csata tüzeiben is védi. Ezt tudva, semmi szükség nincs arra, hogy 4 Móz. 10, 35 s kövkt.; — Jos. 6, 4 s kövkt.; — 1 Sám. 4, 3 s kövkt.; — 2 Sám. 11, 11 és 2 Sám. 15, 24 kövket úgy magyarázzuk, mint p. Kautzsch, ki ezen helyekkel minden áron azt akarja beigazolni, hogy a frigyláda eredetileg csakugyan „harci szentség“ volt. — Hiszen ha ez állítás igaz volna, hogy nincsen az egész ószövetségben szó a szövetségláda ezen eredeti (?) jelentőségéről? De meg micsoda értelme lehet épen egy ládának (!) mint harci szentségnek?! Hogy e héber szó: „'arón“ = láda, mutatja az assyr nyelv, melyben „'erenu“ = láda, tok. Nehéz megállapítani az „'arón“ szó eredetét: az n lehet benne képző is, gyökbetű is. Ha az első lehetőséget fogadjuk el, mellettünk szól az assyr, melyben „'erü“ = (érenu) = láda. És ekkor az „'ar“ gyököt talán lehetne összekötetésbe hozni a héber „'ór“ (= világos volt, fénylett) igével, a mikor is 'arón = fény, sugárzás (tekintettel a frigyládán jelen lenni hitt Isten fenséges jelenvalóságára; oly képzés lenne ez, mint p. ez: „lusz“ = csúfolta, s ettől: „lászón“ = csúfolás). De e szómagyarázat nem valószínű; mert e mellett azt kellene feltennünk, hogy az „'arón“ szó eredetileg csak a frigyládát jelentette s csak később használtatott volna aztán bármely ládáról, p. koporsóról (1 Móz. 50, 26.). Valószínűbb azért „'ar“ igét venni fel alapul, mely = gyűjtötte, szedte, (Zsolt. 80, 13.); innen: „'arón“ = eszköz, hely valaminek összegyűjtésére, (hasonló képzés: „gára“ = dörzsölte; „gáron“ = torok, mint a hang eszköze). (A syrban: „'aruná“ = láda = az arabban: „'irānun“ = arca.)

De míg ezek szerint az I alatt említett magyarázatot tartjuk olyannak, mely a „Jvh szbá'óth“ istennév eredeti értelmét mutatja fel, nem lehet tagadnunk, hogy van alapja a II és III alatt említett értelmezésnek is. Igen a próféták szájában e kifejezés: „a seregek Jehovája“ már ezt teszi: „a mennyei seregek (angyalok és csillagok) Jehovája“; így értjük meg e szárfi dalt: „szent, szent, szent a seregek Jehovája“ (És. 6, 3.). A mennyei seregek Jehovája az Isten, ellentétben amaz assyr-babyloni csillag-istenekkel, melyeknek tisztelete előbb a tíz-törzs, — aztán Juda országába is kezdett belopózni; a próféták e névben arra akarták figyelmeztetni honfiakat, hogy Jehova minden, de minden lénynek, láthatónak és láthatatlannak Ura, Ő uralg az egész teremtett világ felett. (Ám. 4, 13. És. 54, 5.; innen a LXX. Náh. 3, 5-ben e kifejezést: „Jvh szbá'óth“ így adja vissza: „*κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.*“)

A „Jvh szbá'óth“ név értelme tehát történeti fejlődést mutat, jelentése idővel szélesbedett.

Még egy kérdésre kell itt feleletet adnunk. Ha a „Jvh szbá'óth“ Izraelnek harci Istenét jelenti, hogy nem használják amaz isten-név a pentateukhusban, Jósué és a Bi-

rák könyvében, tehát a hajdan kor „nagy theokratikus harcainak“ elbeszélésénél? E kérdésre más felelettel nem szolgálhatunk, csak ezzel: mert e könyvek szerkesztői jól tudták azt, hogy még ama harcok idejében nem volt meg e név. Először 1 Sám. 1, 3-ban találjuk e nevet, tehát, mint Delitzsch megjegyzi: „a királyok történetének küszöbén.“ E megjegyzésből kiindulhatunk arra nézve, hogy mi ez élezzattal és mikor született meg e név! Már Gedeon így felelt Izrael fiainak, kik őt felkérték, hogy uralkodjék rajtuk: „nem uralkodom én rajtatok, hanem Jehova uralkodik rajtatok (Jvh jimsól bákhem)“ (Bir. 8, 22 kv.); 1 Sám. 8. 7. (10, 18 kv.) szerint így panaszol Jehova Sámuelnek a királyt kérő nép felől: „nem téged utáltak meg, hanem engem utáltak meg, hogy ne uralkodjam rajtok (mimlókhl álhem).“ S a népnek öntudatába vésni be azt, hogy az ő királya maga a Jehova, sohsem volt nagyobb szükség, mint épen a királyság legelső idejében, a mikor Izraelt és királyát a harci dicsőség szédítő magaslatán könnyen meglephette az istentelen önteltség (lásd főleg Dávid „népszámlálását“ 2 Sám. 24, és 1. Krón. 21.). Nagyon valószínű hát, hogy ekkor készíté e nevet valamely kegyes lelkű próféta arra való utalással, hogy vegye eszébe a nép, hogy Jehova az ő királya, Jehova az ő seregeinek Ura, Istene; Jehova a nép örök királya (2 Móz. 15, 18), a földi király csak fejedelme az Ő örökségének (1 Sám. 10, 1. 24.) Próféta készíté e nevet, mondom, s talán innen magyarázható meg, hogy oly sokszor, (245-ször) jó elő Istennek e jelzése a próféták írásaiban. És ha aztán Istennek e nevét a szövetség ládával egybekötetésben találjuk megemlítve (p. 2 Sám. 6, 2), a fentebbieket figyelembe véve, könnyen megadhatjuk az ilyen helyekhez a magyarázatot. Nem Izrael csata-istenét reprezentálja ama láda, hanem arra figyelmeztet, hogy Jehova, — ki Izrael seregei Urának nevezetik, — az az Isten, ki népével szövetséget kötött s e szövetséget fent kívánja tartani akkor is, midőn a nép már látható király uralma alatt áll.

Istennek e jelzése: „seregek Istene“ épen úgy későbbben (az őskori nagy harcok után) jött tehát használatba az ószövetségi népnél, mint nálunk Istennek e költői harcneve „hadúr“, melyet, miként köztudomásu dolog, Aranyos-Rákosi Székely Sándor († 1852) hozott felszínre, („Zágon, Hadúrnak főpapja beszélenni így kezd.“ A Székelyek Erdélyben. I. Ének) s a melyet utána más költőink is használnak (p. Vörösmarty: „Meghallgatja Hadúr és ad hadi szörnyü szerencsét.“ Zalán futása. IV. Ének.)

Dicsőfi József.

Egyháztörténelmi töredék.

A Bécsbe fölhívott és megjelent bizalmi férfiak tanácskozásai 1855. máj. 17. — jun. 20-ig.

XIV.

Huszonegyedik ülés június 14-ikén délután.

A tegnapi tárgy folytattatik.

Felolvastatott a Török Pál által formulázott tervjavaslat.

Ferenczy. A logikai rendre nézve tett észrevételt.

Török Pál. Indítványának mindegyik pontjára nézve kijelentette, hogy csak az eszme menjen, a részletekben nem lesz difficilis.

Szoboszlai: A Synodal Ausschuszt illetőleg különbözőleg ágaztak el a vélemények, nem merített ki; én — noha némely különbözőssel és eltéréssel a javaslatról — mint eddig is mindig nyilatkoztam, most is mellette nyilatkozom. Mert még azon esetben is, ha rendszerinti zsinattartás iránti óhajtasunk kegyelmesen megadva leend, annyival inkább pedig, ha a zsinattartás bizonytalan időre hagyatik és legfelsőbb engedélynyeréstől léssen felfüggesztve: egyházunk fenállására és magát a magas kormányt is érdeklő jó rendbentartására nem csak üdvösnek, de szükségesnek is itélem egy évenként összejövendő Synodal Ausschusznak létét. Szükségesnek látom ezt:

1) Azon célból, hogy a superintendentiákat kicsinyben képviselő ezen testület, ne csak magának szerezzen, de a főconsistoriumnak is eszközöljön a superintendentiák által adott minél biztosabb tudósítást a legérdeklőbb tárgyakról, milyének

A) Az igazgatásra nézve: a) Mikép áll az egymástól távol fekvő részeken is az összes egyháznak egyetemes ügye? Nincsenek-e itt-amott sérelmek, melyek közös felszólalást — a főconsistoriumhoz fordulás végett intézendőt — igényelnek? Igen, mert csak úgy reménylhetni sikert, üdvöt, ha egyetértenek a superintendentiák minden közügyi lépteikben; ha egyetértés útján egyhangulag szólnak stb. Szólnak vagy együtt, vagy szólnak egyenként otthon, de egyhangulag.

b) Mikép hajtatnak végre a fenálló egyházi törvények? vajlon itt vagy amott, nincs-e eltérés azok igaz értelmétől? Nincs-e félremagyarázás? stb. Szükségesnek látom:

2) Mivel vannak már, lehetnek — kivált ha e testület létesülend — jövendőben is, mindkét hitfelekezet kebelében az egészre kiterjedő fundációk, mint p. o. minálunk az ugynevezett Szondy-Kenessey-féle, mely mind a 4 superintendentiára kiterjed; sőt egy pontban a hajdani módszerint Pesten törvénygyakorlatban lévő ifjak irányában, csak közös intézkedés útján hajthatatik végre.

3) Minden évben hatszor kihirdetessenek gyülekezeteinkben az összes helv. hitv. egyház közönséges szükségai. — Hajdan ezekből az alamizsnákból fizettettek a kebelbeli egyházi hivatalnokok tiszteletdíjain kívül, a bécsi és budai religionárius ágensek. Ezekből fedeztettek a vallás ügyében közösen kiküldött követeknek uti költségei, mint szintén a diaetai predikátorok jutalomdíjai is. Már ha ezen itt megnevezett speciális szükségek talán megszűntek is, lehetnek, lesznek bizonynyal továbbra is az összes egyházat érdeklő szükségek, például: ha itt vagy amott egy új egyház keletkezik, annak közös segélynyújtással gyámolítása; vagy véletlen csapások által inségre jutott gyülekezetek közös segítése; a minthogy ezen célra megtétetik évenként nálunk legalább szószékekből az alamizsnálkodásra felhívás. Most már ehhez fog járulni:

4) Az állam részéről nyújtandó segedelem hováfordításáról tudomásvétele; ha vajlon valóban a felség által kitűzött célokra, valóban ezekkel egytermészetű egyházi és kegyes célokra fordítatik-e az mindenütt?

NB. Erről ugyan a zsinatnak kell rendelkezni, ha összesen az egyháznak adatik. De folytonos figyelem kell arra, mikép megyen:

5) Az egyes superintendentiákban létrehozott főiskolák mindeddig úgy tekintettek és úgy nevezettek, mint az összes hitfelekezet intézetei, melyeknek fentartására valóban — haj-

dan kivált és csak kevéssel is még ezelőtt — fejenkénti kéregetés útján is, valóban az összes hitfelekezet nyújtott áldozatokat. Vajha úgy lenne, — mint valóban kívánatos — hogy mindezek továbbra is és méginkább mint eddig, az összes felekezet gondjainak, részvételének tárgyai legyenek.

NB. Két lyceum, a losonczy és a szigeti közmegállapodás folytán, mind e mai napig minden superintendentiák által segítettik anyagilag.

6) Régolta fenálló szabályunk szerint minden főiskolánknál a theologiai professorok választása minden superintendentiák tudtával történik; legalább a választás mind egyiknek — kétségkívül lehető észrevételének kijelentése végett — hírül adatik. Mi lehetne reánk nézve üdvösebb, mint tudni azt folytonosan az összes hitfelekezetnek, vajlon a hittudomány tisztasága e részben mindenütt biztosítva van-e? Mi pedig csak úgy történhetik meg, ha e tekintetben minden superintendentiák képviselői kölcsönösen közölhetik egymással tapasztalataikat, még netalán csupa hallomásból merített, de még ez esetben is nem mellőzhető észrevételeiket.

7) E tekintetben üdvösnek tartanám én, ha épen a tudomány tisztaságának érdekében, a népiskolákban használandó vallástani kézikönyvek, nép kezébe adandó ily tartalmu könyvek, ha nem is ugyanazon okrai szoritkozással, de közös átnézés, beleegyezés és helybenhagyás útján bocsáttatnának közhasználatra ki (mi vajha eddig is gyakoroltatott legyen). Ez is tehát időközben szükségessé lehetvén, köztanácskozást kíván.

8) Sok éveken át ilyenmő köztanácskozás tárgya vala az énekes könyv kiadására közösen nyert legfelsőbb szabadalom (privilegium) mi módoni használata. Ha az utóbbi években, — miután a superintendentiák a magok részére előre feltartott és legfelsőbb helyen megerősített szabadságok szerint különböző módon intézkedtek e felől — meg szűnt is az köztanácskozás tárgya lenni, nem lehetetlen, hogy körülmények változtatásával ismét köztanácskozás elé kerül ezen ránk nézve anyagilag fontos tárgy is.

9) Akármint menjen törvénybe a zsinattartás ügye: a) Ha bizonytalan időre határozatlik az, akkor okvetlen szükség lesz köztanácskozás útján határozni el, ha vajlon előállott-e az összehívásnak szükségessége? Minthogy egyes superintendentiák külön tanácskozása útján alig lehet e tekintetben egyetértést remélni. És akkor a főconsistoriumhoz felterjesztendő folyamodás mellett, az ugyanoda bemutatandó, a tárgyakat illető előkészületi munkákról is együtt tanácskozni legcélszerűbb léssen.

b) Ha megnyerhetjük a zsinat rendszerinti tartását, akkor is fel marad annak lehetősége, hogy a kitűzött határidő előtt, előáll rendkívül a zsinattartásnak szüksége, mely esetben ismét legbiztosabb ut marad a főconsistoriumhoz teendő felterjesztések iránt a közös tanácskozás, egyetértés és előkészület.

De az eddig előszámlált indokokon kívül szükségesnek tartom ezen testület felállítását:

B) Törvénykezési szempontból.

Igen, mert én úgy látom, hogy nem lehet másképen találni célszerűen némely előjöheto ügyekre nézve egyházi bíróságot, hanem ha egy ily testület lesz ily joggal a zsinat által megbizva. Így p. o. ha esperes jön per alá: akkor a superintendentiale consistoriumon kívül csak az ausschusz lehet második instántiaju egyházi bíróság. Ha pedig épen superintendentens jönne ily helyzetbe, csupán ez lehet célszerűleg és elv-

szerűleg egyedüli egyházi bíróság. Pedig hogy minden ilyen művek legalább in prima instantia potestas ecclesiasticával felruházott egyházi bíróság által ítéltesse el, alapelveinkből önként foly s ezek sérelme nélkül nem is mellőzhetetik.

Midőn ezen indokoknál fogva egyházunkra nézve érdekesnek, óhajthatónak, szükségesnek nyilvánítom a synodal ausschuss évenkénti összejövetelét, ugyanakkor mellőzhetlen kötelességnek tartom a részletes intézkedésben oda nézni:

1-ör. Hogy ez által a főconsistorium hatásköre s hatósága távolról is ne csonkítottassék, meg ne szorítottassék.

2-or. Hogy a superintendentiák törvényes — autonomicus — hatósága s működése, hasonlóan minden korlátozástól megmentve legyen és e végre a synodal Ausschuss ne a superintendentiák fölibe állítandó s azokat mintegy alárendeltségbe helyezendő, hanem az egyenlő joggal bíró superintendentiák testvéri egyesülése útján alakulandó testület minőségében jelenjen meg minden esetben ezen Ausschuss.

3-or. Hogy úgy legyen az alakítva, miszerint anyagi tekintetben nehéz teher ne tétessék általa e már is sokképen igénybe vett egyházakra és hitrokonokra, de sőt inkább e teher a lehetőségig könnyítve legyen.

NB. Maga a budai zsinat is látta ily rendelkezésnek szükségét.

Ezen előrebocsátott észrevételek szerint most már áttértem a szerkezetre. Azonban először is még azt bocsátom előre s itt némileg el kell távoznom a benyújtott tervezettől, hogy én azt nem a general synodus által kívánom kineveztetni, mert hiszen 6 évre nevezni ki tagokat, igen nehéz lenne; de nem is szeretném a zsinati szint — még ily alakban is — fenntartani némelyben, minthogy itt is lenne egy néhány egyén, kik magokat fensőbb állásban képzelhetnék a superintendentiák felett. Jobb ha a vi officii ide jogositottakon kívül egy-egy esetre a superintendentiák küldenek. Hiszen a zsinat mondja ki a megbízást. Ezután elővettem az általam formulázott törvényzikket; elmondván, hogy ez csaknem szóról-szóra a szerint van stylusba véve, a mikép tegnap felolvasott magyar javaslatunk hangzott, melybe pedig úgy vettem észre, talán mindenkinek beleegyeztek. Kiemeltem már tegnap is, többször is, hogy kikerülendőnek vélek a törvényzikkből minden olyast, mi vagy fen, vagy alant kedvetlenné tenné ez ügyet; mindent, mi vagy a főconsistoriumnak, vagy a zsinatnak hatáskörébe csonkítólag bevágna, vagy a superintendentiák autonomicus hatóságát sértene. De ám nem elég csak mondani a törvényben azt, hogy az említett testületek hatóságának sérelme kikerülendő. Nem; hanem magának a törvénynek kell úgy alkotva lenni, hogy se ide, se amoda sérelmet ne háritson. Másként csak olyan lesz ez, mint mikor a gyermeknek azt mondják, nem téged, pedig őt ütök s neki fáj.

Itt a javaslatban a superintendentiák irányában, igaz, csak atyafiságos eljárás, figyelmeztetés, egyetértés van szóban; nincs pedig parancsoló rendelkezés. De hát nem lehet ebből morális hatást várni? Nem kerültetik így és csak így ki az, hogy megidegenedjenek ez intézettől. Van ellenben rendelkezésről is szó, de csak ott, hol nem egy vagy más superintendencia, vagy mindnyájunk irányában tétetik mintegy felsőbb-ségi rendelés, hanem ők összesen rendelkeznek köztárgyakról. Például: alapítványokról, könyvekről. Van aztán nekik hatóság adva a zsinattartásról rendelkezőnél; zsinat ellen semmi; főconsistorium ellen semmi. Mindezek kivilágolnak, ha önként felolvassuk. El is olvastam egy néhányat. Azután

valamint Török ur nyilvánította teljes belenyugvását, ugy mások is hasonlóan nyilatkoztak; ezek között Ferenczy is. Így a formulázott törvényzikket átadtam Zimmermann urnak.

Tóth S.

(Folytatása köv.)

K ü l f ö l d .

Oroszország. Szentpétervári hírek szerint a „szláv jótékonyági egyesület“ 1886-ban ünnepelendi 900-dik évfordulóját annak, hogy Oroszország keresztyénné lett. Ez ünnepre már előre készülnek, mégpedig titkon s nagy pánszláv tüntetések vannak kilátásba helyezve.

Rigai hírek szerint a livlandi protestáns egyházat nagy csapás érte. III. Sándor czár — belügyminisztere javaslatára — kiadta a parancsot, hogy a palzmar-serbigali lutheranus lelkész E. Brandt fosztassék meg hivatalától, a miért törvényszegésben bűnrészes lett. Brandt lelkész ugyanis 16 tisztársával együtt törvényszéki vizsgálat alatt áll, a miért könyörületből hivatalos eljárással segített néhány községi lakoson, kik az orosz orthodox egyházba csábítatván által, ismét visszakiváncokztak az evangéliomi egyházba. Brandt Smolenszkbe bellebeztetett s rendőri felügyelet alá lön helyezve. E szigoru rendszabály fő-fő szerzője a szent zsinat főgondnoka. Hasonló eset nem történt Pál czár óta, ki Szibériába küldte Seider lelkészt a miatt, hogy Lafontain meséit találták meg könyvei közt, mely akkor tiltott könyv volt. Miklós czár meg önkényüleg helyezte át más állomásra a lelkészeket. De hogy egy lelkész kihallgatatlanul veszítse el hivatalát s orosz kormányzóságba száműzessék, ez példa nélkül áll.

Orosz kormánykörökben megjegyzték, hogy a balti konzistoriumok nagyon enyhén járnak el a protestáns lelkészek ellen emelt panaszok vizsgálatában s elhúzzák-vonják az ügyet, midőn arról van szó, hogy vádlott lelkészek a görög-keleti egyház híveinél hivatalosan ténykedtek. A czár parancsa szerint, hasonló panaszok ezentul a törvény-székek kikerülésével, rendeleti uton döntenek el s végelhatározás céljából hozzá terjesztendők föl.

Kapustin — a dorpáti tankerület igazgatója azon javaslatot tette, hogy a dorpáti egyetemen az összes előadások, orosz nyelven tartassanak.

Németország. A „Rauhe Haus“ előjárósága ama pompás tervvel foglalkozik, hogy szeptember végén vagy október elején három heti tartózkodásra hív meg az intézetbe 15 theologust, kik vagy az utolsó félvet végzik, vagy már lelkészjelöltek. E három hét alatt az intézet szakférfiai elméleti s történeti fejtegetéseket adnak elő vendégeiknek, belmissziói intézetük egyes ágairól, sőt látogatásokat is tesznek velük egyes kiválóbb intézetekben. Jelentkezni lehet Wichern igazgatónál Hornban — Hamburg mellett június 1-ig. Az alkalmat fölhasználhatná valamelyik külföldre készülő ifju atyánkfia s bizonyára nem lenne elvesztegetve az az idő, a mit a „Rauhe Haus“-ban fogna tölteni.

A német protestáns misszió-egyesület berlini fiókága ápril 11-én tartá Berlinben második évi ünnepélyét az új templomban. A Pfeiderer tanár értesítőjéből kitűnik, hogy a német és svájci egylethez eddig mintegy 40 fiók-egyesület csatlakozott és pedig 4000 taggal. Az angol és amerikai társaságok barátságos érzellemmel közeledtek az új egyesület-

hez, míg a régiebb német missziói társulatok idegenkedve tartják távol magokat. Kivétel a német gyarmat-egyesület, mely rokonszenvvel üdvözli az egyetemes protestáns missziói egyletet, melynek Japánban és Khinában már működik egy-egy hittérítője. A növekvő világforgalom s a német birodalom gyarmatosító politikája kötelezi a németeket, hogy vigyék el az evangéliom áldását a föld pogány lakóihoz.

A német védnökség alatt álló területek német missziója javára ápril 8-ig 11,200 márka adomány folyt be, mely összegnek nagyobb részét Szászország lelkészei rakták össze. Az adakozás folyik.

A kaiserswerthi diakonissa intézet amaz elárusításból, melyet a német császár születése napjának hetén rendezett, 22,800 márka hasznot húzott, melyet egy új kórház építésére szántak az igazgatók.

Spanyolország. Izquierdo madridi püspök ápril 18-án a szent Izidorról nevezett székesegyházban meggyilkoltattott. A gonosz tettet egy volt lelkész követte el, kit Galeno Cotillának neveznek s ki előbb egy apácza zárda papja volt. A püspök eltiltotta a mise olvasástól s a gyóntatástól Galenót s ez bosszúból megölte püspökét. A merénylő papi öltönyben jelent meg a templomban, társai közé vegyülve, kik a püspökre vártak. A gyilkos magaviselete nyugodt s kihallgatásakor bizonyos elégtelenséggel nyilatkozott tétéről s első szavai is ezek valának: „megbosszultam magamat, okom van arra, a mit tettem s lelkiismeretem nyugodt.” A revolvert oly görcsösen szoritá kezében, hogy nehéz volt tőle elvenni. Az izgatottság leirhatatlan volt. Míg a haldokló püspököt a sekrestyébe vitték s vankosokra fektették, kívül a templomon egész tömeg nő sirt s tépte a haját. Egy lelkész szószékre lépett s megnyugtató beszédet tartott, mire kiürült a templom. A nuntius ellátta a püspököt a haldoklók sákramentomával s táviratilag kérte a pápa áldását, mely meg is érkezett. A pápa egyuttal utálatát fejezte ki a gonosztett iránt.

A püspök az uralkodóház híve volt s mint képviselő azon a ponton állott, hogy szenátorra neveztesék ki. Szigoru fegyelmet tartott a lelkészek közt s példaadólag megvonta a gyóntatás jogát mindazon lelkészekről, kiknek erkölcsisége előtte gyanus volt s kiket arra nem tartott eléggé képzeteknek. A temetés ápril 20-án történt a püspöki palotából, nagy néptömeg kíséretében, kik közt ott volt a meghaltnak két testvére is egyszerű paraszt öltönyben. A hullát a szent Izidor templomában temették el.

(Vége köv.)

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

A vita végén.

Átengedem polemiankban az utolsó szót nt. Nagy Lajos urnak. Nem védekezem állításai ellen, mert hiszen jól tudom, hogy cikkemet ő sértőknek találhatta kissé erősen megtapogatott önértetére nézve. Volt ezen vitának némi haszna is; legalább megláthatják belőle, kik egyházi mozgalmainkat figyelemmel kísérik, hogy büntetlenül nem lehet nálunk sem a saját elveket taposni. Vagy jobb lett volna talán, ha egy római katolikus lelkész mutat rá a m.-pérsi esetre, hogy, imé, a reformátusok is szentelnek harangot?

Szerintem jobb volt az így, a hogy volt. A mit a „válasz“ és a „felelet“ szókra mond a nt. ur, ahhoz nincs szavam. Mondtam, hogy az akadémikusokkal tessék neki erről vitakozni. Az ezen tárgyra vonatkozó kikezdés utáni két kikezdést illetőleg csak felhívom a nt. ur figyelmét énekes könyvünk ezen címére: „Közistentiszteletre rendelt Énekes könyv... a főt. dunamelléki stb. superintendentiák rendeletére.“ A mi kisebb alaku kiadásunk pedig a „tiszántuli helv. hitv. egyházkerület által rendeltnek“ van nevezve s ugyanennek előszava végén felhivatnak a „magyar reformált Sion hívei, hogy... mint méltó utódok hív megörzői legyenek az apáiktól átvett szent örökségnek.“

Én semmiképen meg nem czáfoltam cikkemben saját magamat. Az elv és a helyes irányu gyakorlat tiltja az istentisztelet körében való szabadosságot s én, alkalmazva ezt, apodictice is kimondandom — Deo volente, — hogy az az énekek választásánál is kerülendő. Jól meggondoltam én, mit mondok abban a cikkben, mely, ha hosszú volt, az azért történt, hogy elveket és bizonyítékokat kívánt tőlem a nt. ur s most meg azt mondja, hogy nem volt azokra szükség. A nt. ur által czikke végén tőlem idézett mottó itt semmiképen sincs jól alkalmazva, vagy nem értette azt meg a nt. ur. Hiszen az abban előjövő „timor“ annyira tisztességes dolog, hogy „honor“ — számba mehet, de meg a kérdészködő világi ur volt az, a ki ez ügyben ascendált, tehát az az erkölcsi tanítás csak neki szólhat s nem nekem, ki e vitaügyet sem meg nem kezdtem, sem azt végezni annyiban nem akarom, hogy az utolsó szót, mint mondám, a nt. urnak engedem át. Az egyházkerületi közgyűléstől nyert megbízatásom bizonyára nem járt le s kötelességemet mint eddig teljesítettem, teljesítendem ezután is. Csak azt kérem mindenkitől, ki hívni akar magához, hogy meghívását ne önértetemet (mert, engedelmet kérek, nekem is van az), tehát ne azt bántólag intézze hozzám. Nekem ez volt utolsó szavam. Hadd szóljon már a nt. ur, kinek beküldött cikkét a következőkben szóról-szóra kiadjuk s mult héten csak azért nem adtuk ki, mert a közbejött ünnepre tekintettel a lap már jóformán készen volt, mikor a cikk beérkezett, melyre annyit mindenestre szükséges konstatálnom, hogy az ügy lényegére fontos kérdéseim közül csak egyetlen egyre sem válaszolt, vagy, ha úgy tetszik, nem felelt.

Csiky Lajos.

Ujabb megjegyzések nt. Csiky L. tanár urnak közelebbi hosszú cikkére.

Olvastam már egy néhány hirlapi polemiam, mely vidéki, vagy debreczeni lelkészek és debreczeni ev. ref. főiskolai tanár urak között a közelmultban folyt s mindig helytelenittem, ha akár egyik, akár másik fél könnyedén, „lőhátról“, sőt személyeskedve, gonyolódva beszél ellenfelével! Mert én azt tartottam mindig, azt tartom ma is, hogy a kinek igazsága van, bizza annak az igazságnak az erejére a diadalnyerést, ne gonyolódjék, ne személyeskedjék, ne sértsen, hiszen neki elégtétel az, ha érveivel meggyőzi ellenfelét, az ellenfélre nézve pedig elég vereség maga a legyőzetés.

Az a polemia is, a mely egy jóakaratot nélkülöző világi egyénnek, a mike-pérsi harang-ünnepélyre vonatkozó

kérdései folytán, nt. Csiky L. tanár ur között és közöttem kifejtett, személyeskedésben, gunyolódásban, csufolkodásban bővülködik s e tekintetben messze felülmul minden polémiát, mely valaha debreczeni tanár és vidéki lelkész között folyt.

Nt. Csiky L. tanár ur, utóbbi, három számra terjedő hosszú cikkét személyeskedésben kezdi, (e lap 20-ik sz.) személyeskedve, gunyolódva folytatja és ugyancsak úgy zárja be. (22-ik sz.) Legutolsó szava is sértő. Ő maga is beismeri, konstatálja ezt, a midőn cikke záradékában e lap t. közönségétől személyeskedéseiért bocsánatot kér. Most én következem szólni!

Előre is kijelentem azonban, hogy a nt. tanár ur példáját követni nem fogom. A személyeskedés, a guny fegyverét, a melyet soha nem tartottam sem erő jelének, sem tiszteletesnek, használni nem akarom. Sőt inkább követem a mit Cicero mond: „Sunt quaedam officia etiam adversus eos servanda, a quibus injuriam acceperis“ (kérem e latin mondat értelmét a kérdező urral, a ki így nem ért, alkalmilag közölni!)

Ilyen kötelességnek ismerem itt a nt. tanár ur hivatali állása iránt, hogy a tőle vett gunyt, sértést, kicsinylést, hasonlóval viszonzni ne igyekezzem. Mert lehet, hogy egy, esetleg sikerült guny, tanári szükséges tekintélyének hátrányára váltnék. Ilyesmit nem akarok. Ezért egy-két tárgyilagossággal megjegyzés után, részemről e vitát bezártnak kérem tekinteni!

Azt mondja a nt. tanár ur „áttérve a dolog lényegére“, hogy az akadémia magyar nyelvi nagy szótára szerint a válasz szó egyenlő értelmű a felelet szóval, a mit én előbbi cikkemben tagadtam. Hát kérem én most is állítom, hogy ama két szó nem egyenlő jelentésű, hogy a kérdésre nem választ, hanem feleletet kellene adni mindig. Csak azon esetben érezném meggyőzve magamat, ha vagy a nt. ur, vagy más tanár urak, éppen annyiszor szólanának a kollokucziók alkalmával a tanítványhoz így: „Válaszoldjon kérem erre a kérdésre“, mint így: „Feleljen kérem e kérdésre!“ vagyis, ha e két szó egymással felváltva használhatnák; meg, ha valaki elhinné, hogy pl. e kérdésre: „Micsoda a ker. katekhizmus?“ éppen oly helyes volna ezt mondani: „A ker. katekhizmus az a könyv, mely a ker. hit igazságait kérdésekben és válaszokban adja elő“, mint mikor ezt mondjuk: „az a könyv, mely a ker. hit igazságait kérdésekben és feleletekben adja elő.“

A nt. tanár ur ezután megkísérli bizonyítani állításait. Hogy ez a kísérlet, mennyiben sikerült második és harmadik állításaira nézve, arról, azt igérvén, hogy rövid leszek, nem szólok, de hogy az első, legfőbb állítását: „Énekes könyvünkbe fel nem vett énekeket egyáltalában nem szabad a gyülekezet szájába adni“, be nem bizonyította, sőt önmaga megczáfolta, az bizonyos! A nt. tanár urnak, állítása bizonyítására csak annyit kellett volna kimutatni, hogy a „hivatalos egyház“ hol, mikor, mit határozott az énekes könyvre nézve, megtiltotta-e az abban foglaltakon kívül más énekeknek énekelhetését? Hogy szól e tilalom? Ez elég leendett s több beszédre semmi szükség nem lett volna. Ezt cselekedte-e a tanár ur? Nem, hanem idéz külföldi írók műveiből, bírálja, egy strófát kiszakítva belőle, az én általam irt éneket, állítván arról, hogy kvalifikálhatatlanul rossz, hogy a jámbusok minden lépten-nyomon rossz-

szak benne (nem csuda! eszem ágában sem volt jámbusokban írni!) stb. Azután, annak bizonyítására, hogy melyek az egyházi énekek „lényegi, belső és külső kellékei“, ismét idéz több „koryphaeustól.“ Végül így szól: „Ha a jó Isten valamikor rá segít, hogy egy liturgikát adjak ki, én éppen ezen elrettető példa hatása alatt a podictice kimondom, hogy az énekes könyvben levő énekeken kívül, semmi mást nem szabad a gyülekezet szájába adni. Azt hiszem, egyháznak tartozom az ilyen tanítással.“ Bizonyítás helyett tehát másról beszél, végül pedig saját bizonyítani czélzott állítását megczáfolja; mert idézett nyilatkozatából világos, hogy a mit ő jövőre ki akar és fog mondani, hogy t. i. nem szabad, az még ma, szerinte sincs kimondva.

Arra a nyilatkozatára a nt. tanár urnak: „El akarja N. L. ur gyülekezete tagjaitól apáinak örökségét, szép énekekben is gazdag zsoltáros könyvét venni“, — azt jegyzem meg először, hogy a mostani énekes könyv a mai nemzedék „apáinak“ nem volt, vagy csak részben volt énekes könyve, a mennyiben „az egész, jobbára mind új énekekből (értve 2-ik részét) van szerkesztve“ (Tóth M. Lit. 19. l.) és mert csak az 1812-ik évben jelenvén meg, 15—20 év bizonyosan kellett ahhoz, míg általánosan elterjedt, használatba vétetett úgy, hogy ez a jelen generációnak az énekes könyve; másodsor, hogy arra, hogy valamely egyházi ünnepélyen nem énekes könyvünkbe felvett ének énekeltek, lehet azt mondani, hogy az énekes könyv mellőztetik, de semmiképen sem azt, hogy az elvételni szándékoltatik.

A nt. tanár ur azt mondja, hogy én, az ő személyeskedéseit „cikkemnek bámulatot gerjesztett önérzetes hangjával provokáltam.“ Hát kérem, én már úgy szoktam, másképp nem tudok írni. De meg azt hittem, hogy a kiből önérzet van, az természetesnek, rendén levőnek tartja azt más emberben is! Csudálom, hogy a nt. tanár ur nem így vélekedik.

Nehezen esik, úgy sejtem, nt. Cs. L. tanár urnak, hogy én, egyszerű kis falusi lelkész, bátor voltam őt magamhoz lelkészi gyakorlatra meghívni. Hát engedjen meg, nem tudtam, hogy e meghívás, a melyet most is ismételnék, ha már ki nem jelentette volna, hogy „nem tudnám őt szívesen látni“, meg, hogy nincs tőlem mit tanulnia, a nt. urra sértő is lehet. Mert köztudomású tény, hogy a nt. urnak, mikor tanárrá választatott, kötelességévé tétetett, hogy igyekezzék magának egy nagyobb, mint kisebb egyházakban tapasztalatot szereznit (Egyházkerületi közgy. 1881. május 2. 85. sz. jegyzőkönyv). Én tehát erre emlékeztvén s nem gondolván, hogy már lejárt az a kötelezettsége, mint szomszédos kis egyház 17-ik éves lelkésze, vettem magamnak bátorságot a meghívásra!

„A ki haragszik, nincs igazsága.“ „Verus nunquam fuit, qui desiit amor“, mondja Seneca. Jövőre tehát, ha ugyan, akár úgy, mint most, egy nem jóindulatu ember közvetítése folytán, akár másként, netalán ismét „egymásba botlanánk“, hogy annál nagyobb igazságunk legyen: ne szenvedélyeskedjünk, ne engedjük, hogy elhagyjon az őszinte jóindulat, a szeretet! A nt. tanár ur egy értekezésének, melyet a debreczeni ref. egyházmegye lelkészeinek közértekezletén, most két éve felolvasott, ez volt mottója: „qui ascendit cum timore, descendit cum honore.“ Kinek részén volt e vita folyamán a timor, kié ennek végén a honor, azt a t. olvasó bírálja el!

Nagy Lajos.

Gyöngyös Sámuel

1833—1886.

Reformált anyaszentegyházunknak egy nemes keblű hű fiát, a lelkipásztorkodás magasztos terén és egyházi irodalmunk mezején annyi érdemekkel ékeskedő valódi lelkipásztort és író-t vesztettünk el múlt hó 20-án a tiszánánai lelkész Gyöngyös Sámuelben. Hivatottsággal, fáradhatlan kitartással működött mint lelkipásztor és mint embert, a társadalom tagját is a legszebb jellemvonások: szeretet, mindenki iránt boldogítási vágy, ékesítették.

A boldogult született Miskólcson 1833. nov. hóban; iskoláit természetesen ott a helybeli ref. lyceumban kezdte meg. 1851. évben ment Sárospatakra, a theologiai szakra pedig Debreczenbe 1852. évben. A hittani tanfolyam bevégezése után még az akkori gyakorlat szerint rectoriára bocsáttatott Sziksóra, a hol egymaga négy osztályu algymnaziumot vezetett. Rectori teendőit lelkiismeretes buzgósággal elvégezvén, 1855-ben tette le a lelkész-képességi vizsgát Debreczenben és mint segédlelkész, majd mint rendes lelkipásztor is ezen tiszántuli egyházkerületben kezdte meg pályafutását. Mint segédlelkész Berettyó-ujfaluban és Debreczenben működött, ez utóbbi helyen kedves mestere s példányképe Révész Bálint debreczeni lelkész mellett; ugyanitt mint helyettes lelkész is lett alkalmazva boldog emlékezetű Szoboszlai Pap István püspök halála folytán megüresedett parochián. Hogy miként töltötte be e tisztét: bizonyítja azon szép emlék, melyben most is él a debreczeni gyülekezet tagjainál.

Mint rendes lelkész 1861. évben Tégláson kezdte el működését, innen 1868. évben Nyiregyházára, majd 1870-ben Nagykállóba ment, 1875-ben pedig szülőföldre Miskólcz hívta haza, a hol 4 évig lelkipásztoroskodván, 1879. szept. 21-én Tiszánánára választatott meg.

Irodalmi működését már 1853. évben megkezdette s azon idő óta szakadatlanul folyik az, ugy lap és folyó iratokban, mint önálló dolgozatokban.

A boldogult egy szép családi kört is alkotott, nője, művelt lelkű Szabó Erzsébet, a debreczeni ref. egyház egyik érdemekben gazdag veterán tanítójának, Szabó Józsefnek a leánya, ki immár a bús özvegység fátyolát vette fel, igazán szeretett élettársának ravatala mellett.

Elszállott nemes lélek! bús fájdalommal siratunk meg, hív és igaz voltál, minden téren, teljesítetted kötelességedet mint lelkipásztor, családapa, jó gyermek és barát. Isten veled és itt maradt kedveseid felett örködjék a gondviselés.

T.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Jövő iskolai évre sorrend szerint Dr. Kovács Sándor jogtanár lett akadémiai igazgatóvá. Két negyedéves hittanhallgató tanítványunk Buday János és Török Zoltán nyerték el közelebbről, ott ismert tanáraik közbenjárására, az edinburghi ösztöndíjat. Kápláni vizsgál-

jok letétele után indulnak el a meszsze utra. Kísérje lépteiket Istennek áldása s hozzanak haza minél több jót ama távoli földön lakó hitrokonoktól!

Fiók Károly a debreczeni főiskola jeles növendéke, jelenleg külföldön akadémikus, — a budapesti ev. ref. egyház által fentartott főgymnasiumhoz a latin nyelv rendes tanárul választatott meg. Üdvözljük a szép készütségű ifju tanárt.

A bihertordai ev. ref. egyház lelkészi állomására f. hó 6-án volt Debreczenben a jelölés. Kijelöltettek Zöld József n.-bajomi, Vértesi Mór debreczeni segédlelkészek, Bagdi János anti rendes lelkész, Moravec Károly derecskei segédlelkész és Szügyi Dániel déva-ványai hely. lelkész. A választás f. hó 27-én leend.

Lelkészjelölések. Az érmelléki traktusban lévő ottományi egyház másodosztályu lelkészi állomására folyó hó 4-dikén történt meg a kijelölés. Pályáztak tizenhatan. Jelöltetett öt egyén, u. m.: Aranyi György bogyoszlói, Fazekas Imre ér-keserüi, Thamassy Lajos ér-olaszii rendes és Szabó Mihály debreczeni, Lengyel Pál ér-mihályfalvai segédlelkészek. — A kisujszállási 1-ső osztályu lelkészi állomásra, a f. hó 6-án Török-Sz.-Miklóson ülésezett lelkészjelölő bizottság által 8, minden tekintetben jogosult pályázó közül kijelöltettek: Biki Károly györgytelki, Gulyás Lajos nagybányai, Györi Lajos kenderesi, Rácz Károly szapárfalvai és Szél György avasujvárosi rendes lelkészek. A választás július hó 4-én fog megtörténni.

Kérelem. Tisztelettel kérem mindazokat, kik a „Bihardiószegei Ev. Ref. Egyház Multja és Jelene“ cz. mult évben megküldött művet megtartották és árát mind ez ideig meg nem küldték, hogy ezt hozzám mielőbb elküldeni kegyeskedjenek. B.-Diószeg, 1886. június 5. Molnár János, ev. ref. lelkész.

Bosznia. Az 1885. máj. 1-diki népszámlálás szerint van Boszniában és Herczegowinában 492,710 mohammedán, 571,250 gör. keleti orthodox, 267,788 katolikus, 5805 zsidó; van továbbá 2271 lelkész és 498 tanító, — 13 gör. kel. orthodox, 31 róm. kath. és 16 mohammedán zárda, — 285 gör. kel. és 144 róm. k. templom, 929 mecset és 16 zsinagóga, — 67 állami, 59 gör. kel., 27 róm. k., 760 mohammedán és 13 zsidó iskola.

A vakok száma a föld kerekiségén szinte egy millió; ha a föld népességét 1,400,000,000-re teszszük, akkor e szerint minden 1400 emberre egy-egy vak esik. Ausztriában minden 1785, Svédországban minden 1418, Franciaországban minden 1191, Poroszországban minden 1111, Angliában minden 1037 emberre egy-egy vak jut. A legtöbb vak Egyiptomban található, sok van Khinában és Japánban is. Legtöbb intézet van a világtalanok számára Németországban (35), Angliában (10), Olaszországban (9), Belgiumban (6); Ázsiában, Áfrikában és Amerikában összesen csak 6 ilyen intézet létezik, Ausztráliában pedig csak kettő.

Felelős szerkesztő: **Toth Sámuel.** Szerkesztőtársak:

Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a szatmár-németi ev. ref. gymnasiumban az 1886. évi szeptember 1-én elfoglalandó rendes tanári állásra.

A megválasztandó rendes tanár szaktudománya a latin és magyar nyelv, esetleg más rokon tantárgy is; heti órák összege legfőleg 24. Fizetése 900 frt készpénz, három havi részletekben előre; 41 köbméter beszállítatlan tűzifa, melyből egy tantermet fűtteni tartozik.

Föltétel: ev. ref. vallás és középiskolára képezettség, mi oklevéllel vagy hiteles másolattal igazolandó.

A megválasztott tanár sikeres próba év után állandó alkalmazást nyer s a tanári nyug- és gyámintézetnek jogos és kötelezett tagjává lesz.

Pályázók kellően felszerelt kérvényeket 1886. július 8-ig Dr. Farkas Antal igazgatótanácsi elnökhez küldjék be.

Szatmártt, 1886. június 8.

Vozári Gyula,
igazgatótanácsi jegyző.

3—1

Pályázat.

A debreczeni városi főreáltanodánál üresedésbe jött mennyiségtan és mértani rajz tanszékre ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással 1200 frt évi fizetés, 200 frt lakbérilletmény s az első 5 évi szolgálat után 100 frt pótlék van összekötve.

Pályázók kérvényüket, melyben életkoruk, végzett tanulmányaik, tanképesítésük, eddigi foglalkozásuk, esetlegesen katonai szolgálattól mentesítésük, okmányokkal s egészségi állapotuk hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandók, ha hivatalban vannak, minősítvényi táblázat kíséretében előjáróik útján, különben pedig közvetlenül 1886. évi július hó 1-ig sz. kir. Debreczen város polgármesteréhez nyújtják be.

Tanképesített folyamodók hiányában 800 frt évi fizetéssel és 200 frt lakbérilletménnyel, helyettes tanár fog alkalmaztatni.

Megjegyeztetik, hogy akár tanképesített, akár helyettes tanárral fog a kérdéses tanszék betölteni, az illető egy évi sikeres működése után állandósíttatik.

Kelt Debreczenben 1886. május 28 án a városi reáltanodai felügyelő bizottság üléséből.

Bészler Lajos,

tb. tanácsnok, biz. jegyző.

1—2

Pályázat

segédtanári állomásokra.

A sepsi-szentgyörgyi ev. ref. Székely-Mikó kollegium I—IV. osztályu. algymnasiumában a jövő 1886. évi tanévre betöltendő három segédtanári állomásra ezennel pályázat hirdettetik. E három állomás közül kettő a human (magyar, latin, német, történet-földrajz), egy a reál (mathesis, mértani rajz, természet — s esetleg földrajz) csoport tantárgyai egyikének-másikának tanításával lesz összekötve, úgy azonban, hogy mindenik segédtanár a kollegiumi belakásos felügyeletet és egy-egy osztály külön gondviselői s illetőleg priváttanítói kötelességeit is tartozik magára vállalni.

Javaldalom: a kollegium részéről havonként fizetendő évi 600—600 frt; a közös felügyeletért benn a kollegiumban egy-egy szobából álló külön lakás és fűtés; az egyes osztály gondviseléséért és privátztatásáért pedig a szülők részéről fizetni szokott díjazás (circa 100—150 s esetleg még több forint is.)

Mint hogy ez állomások az egy-két év múlva rendszeresítendő tanszékek helyét pótolják ideiglenesen, csak is a törvények értelmében képesített egyének pályázhatnak; s folyamodni akarók felhivatnak, hogy életkorukat, végzett tanulmányaikat, tanári képesitetségüket stb. igazoló okmányaikat f. évi július 1-ig a kollegium igazgatójához adják be, jelezvén a folyamodásban, hogy ki-ki a szoros értelemben vett szaktárgyain kívül a fennebbi két csoport tantárgyai közül még melyiknek tanítására vállalkozik.

Az előjáróság által megválasztottak az egyházkerületi állandó igazgatótanács megerősítése után hivatnak meg s állomásaikat augusztus végével tartoznak elfoglalni.

A kollegiumi előjáróságnak 1886. április 27-ki üléséből 60—1886. sz. a. fölterjesztésre 1066—1886. sz. a. adott felsőbb hatósági leirat értelmében.

Székely Gergely,

Benke István,

kolleg. elnöklő főgondnok. kolleg. igazgató tanár.